



กลวิธีทางภาษาในวัจนกรรมแสดงการแนะนำ : กรณีศึกษาในกลุ่มผู้สูงอายุที่ให้คำแนะนำแก่คนในครอบครัว

ณัฐกิจ ศศิธรฉาย¹

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่อง “กลวิธีทางภาษาในวัจนกรรมแสดงการแนะนำ : กรณีศึกษาในกลุ่มผู้สูงอายุที่ให้คำแนะนำแก่คนในครอบครัว” มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการใช้ภาษาในการแนะนำของผู้สูงอายุต่อคนในครอบครัว โดยได้เก็บข้อมูลจากการทำแบบสอบถาม กำหนดสถานการณ์ให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงการแนะนำผ่านการใช้ภาษา รวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 24 เมษายน พ.ศ. 2565 – 5 พฤษภาคม พ.ศ. 2565 กลุ่มประชากรตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 25 คน ผลการศึกษาพบว่ากลวิธีทางภาษาในวัจนกรรมแสดงการแนะนำที่ผู้สูงอายุใช้ในการแนะนำแก่คนในครอบครัวมากที่สุด ได้แก่ กลวิธีแนะนำโดยการสั่ง รองลงมา ได้แก่ กลวิธีแนะนำโดยการเตือน กลวิธีแนะนำโดยการถาม กลวิธีแนะนำโดยการตำหนิ กลวิธีแนะนำโดยการเสนอทางเลือกตามลำดับ โดยกลวิธีที่พบน้อยที่สุดคือการแนะนำโดยการขู่

คำสำคัญ: วัจนกรรม, การแนะนำ, ผู้สูงอายุ, สังคมผู้สูงอายุ

¹ นิสิตหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย-เกษตรศาสตร์ อีเมล nsasithonchay@gmail.com



Linguistic Strategies in Speech Acts of Advising: A Case Study of Elders' Advice to Family Members

Nuttakit Sasithonchay¹

Abstract

This article on “Linguistic Strategies in Speech Acts of Advising: A Case Study of Elders' Advice to Family Members” aims to study the linguistic strategies in speech acts of advising of elders' advice to family members. The data were collected using questionnaires distributed during 24 April 2022 – 5 May 2022, with a total of 25 respondents. The respondents were asked to give advice verbally. The results of the study showed that the linguistic strategies in speech acts that the elders used to give advice to family members the most were commands, followed by warnings, asking questions, blaming, and offering alternatives, respectively. Meanwhile, the least common strategy was threatening.

Keywords: Speech Act, Advice, Elders, Aging Society

¹ Master's student, Major in Thai, Department of Thai Language, Faculty of Humanities, Kasetsart University. Email: nsasithonchay@gmail.com

บทนำ

สังคมไทยเป็นสังคมที่ยึดถือในการเชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ที่มีอายุมากกว่าโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่มีอายุมากกว่าในครอบครัว สมาชิกในครอบครัวมักถูกปลูกฝังมาเสมอว่าพ่อแม่หรือผู้ใหญ่สอนอะไรควรรับฟังและนำไปปฏิบัติตาม สิ่งเหล่านี้เป็นวัฒนธรรมที่อยู่คู่กับสังคมไทยมาเป็นระยะเวลาช้านาน อันจะเห็นได้จากสำนวนไทยที่ว่า อาบน้ำร้อนมาก่อนหรือ เดินตามหลังผู้ใหญ่หมาไม่กัด สำนวนเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่า ค่านิยมของคนไทยนั้นมีความเชื่อมั่นในประสบการณ์ของผู้ที่มีอายุมากกว่าเพราะผ่านเหตุการณ์อะไรมามากกว่าคนอายุน้อย จึงจำเป็นที่จะต้องเชื่อฟังในคำสอนของคนเหล่านั้น

ผู้ศึกษาตั้งข้อสังเกตว่าในสังคมไทย หากผู้ที่มีอายุน้อยไม่รับฟังคำบอกกล่าวคำแนะนำจากผู้ที่มีอายุมากกว่าก็จะถูกตำหนิจากสังคมว่าเป็นบุคคลที่ไม่มีสัมมาคารวะ ก้าวร้าว และถูกมองว่าเป็นคนที่ไม่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากผู้ที่บอกกล่าวหรือให้คำแนะนำเป็นคนในครอบครัวด้วยแล้ว ยิ่งเป็นเรื่องละเอียดอ่อนที่ถูกปลูกฝังมาเป็นระยะเวลายาวนานว่าต้องรับฟัง ด้วยเหตุผลที่ว่าไม่มีใครหวังดีกับเราเท่ากับคนในครอบครัว

การแนะนำถือเป็นการกระทำที่ผู้พูดซึ่งเป็นผู้ให้คำแนะนำประสงค์ให้ผู้ฟังรับฟังหรือผู้ที่รับคำแนะนำ ได้นำคำแนะนำไปปฏิบัติตาม โดยผู้ที่ให้คำแนะนำจะเป็นผู้ที่มีอายุมากกว่า ทั้งนี้เพราะถือว่าเป็นบุคคลที่ผ่านการใช้ชีวิตและมีประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตมามากกว่าผู้ที่มีอายุน้อย

จากข้อสังเกตดังกล่าวข้างต้นนำไปสู่การศึกษาผ่านการสังเกตในสถานการณ์จริง โดยผู้ศึกษาพบว่าการแนะนำของคนในสังคมไทยนั้นมีกลวิธีการที่แตกต่างกัน ผู้ศึกษาเริ่มต้นสังเกตจากบุคคลในครอบครัวและเก็บข้อมูลจากการสอบถามคนใกล้ชิด พบว่า กลวิธีทางภาษาในการให้คำแนะนำของแต่ละครอบครัวมีความแตกต่างกันออกไป ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษากลวิธีทางภาษาในการให้คำแนะนำของผู้สูงอายุด้วยเหตุผลที่ว่าเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการใช้ชีวิตมากกว่าและถือเป็นคนที่ได้รับความเคารพจากคนในครอบครัว การศึกษารังนี้ผู้ศึกษาเลือกศึกษาการให้คำแนะนำของผู้สูงอายุที่มีต่อคนในครอบครัวที่มีอายุน้อยกว่า ซึ่งหมายถึงลูกหลานของผู้สูงอายุ เพราะผู้ศึกษาเห็นว่าเป็นกลุ่มเป้าหมายที่มีความใกล้ชิดกันมากกว่าคนในสังคมทั่วไป อีกทั้งในปี พ.ศ. 2565 สังคมไทยเป็นสังคม

ผู้สูงอายุอย่างเต็มรูปแบบ บทความวิจัยนี้จึงมุ่งเน้นศึกษาในกลุ่มผู้สูงอายุ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในสังคมต่อการใช้ภาษาในการให้คำแนะนำของผู้สูงอายุและเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยต่อไปในประเด็นผู้สูงอายุในสังคมไทยในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษากลวิธีการใช้ภาษาในการแนะนำของผู้สูงอายุแก่คนในครอบครัว

แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา

แนวคิดเรื่องวัจนกรรม

การศึกษากลวิธีทางภาษาในวัจนกรรมแสดงการแนะนำ : กรณีศึกษาในกลุ่มผู้สูงอายุ ผู้ศึกษาจะใช้แนวคิดวัจนกรรมของเซอร์ล (Searle, 1969) ซึ่งกล่าวไว้ว่าวัจนกรรมหมายถึง การกระทำโดยใช้คำพูด ซึ่งเกิดขึ้นภายใต้เงื่อนไขที่เหมาะสมของการกระทำนั้น โดยในแต่ละวัจนกรรมก็จะมีเงื่อนไขการเกิดที่แตกต่างกัน โดยเซอร์ล เชื่อว่าในการกล่าวแสดงวัจนกรรมแต่ละครั้ง ผู้พูดกระทำการกระทำ 3 ประการ คือ

1. การกล่าวถ้อยหรือถ้อยคำ คือ การเปล่งเสียง
2. การนำเสนอความ คือ การแสดงความหมายของคำพูดหรือถ้อยคำที่เปล่งออกมา
3. การแสดงเจตนา คือ การแสดงเจตนาในการกล่าวถ้อยของผู้พูด

เซอร์ลได้แบ่งวัจนกรรมออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่

1. วัจนกรรมกลุ่มบอกเล่า (Representatives) หมายถึง วัจนกรรมที่ผู้พูดสื่อไปยังผู้ฟัง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อนำเสนอเนื้อความหรือบอกเล่าข้อเท็จจริงให้ผู้ฟังรู้ ยกตัวอย่าง วัจนกรรมการบอก
2. วัจนกรรมกลุ่มชี้แนะ (Directives) หมายถึง วัจนกรรมที่ผู้พูดสื่อไปยังผู้ฟัง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้ฟังเกิดการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ผู้พูด ยกตัวอย่าง วัจนกรรมการขอร้อง วัจนกรรมการถาม



3. วัจนกรรมกลุ่มผูกมัด (Commissive) หมายถึง วัจนกรรมที่ผู้พูดสื่อไปยังผู้ฟัง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อบอกให้ผู้ฟังรับรู้ว่า ผู้พูดจะกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อผู้ฟัง ยกตัวอย่าง วัจนกรรมการสัญญา

4. วัจนกรรมกลุ่มแสดงความรู้สึก (Expressive) หมายถึง วัจนกรรมที่ผู้พูดสื่อไปยังผู้ฟัง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อแสดงสภาวะทางอารมณ์ สภาพจิตใจหรือบอกความรู้สึกของตนเอง ยกตัวอย่างเช่น วัจนกรรมการขอบคุณ

5. วัจนกรรมกลุ่มประกาศ (Declarations) หมายถึง วัจนกรรมที่ผู้พูดสื่อไปยังผู้ฟัง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ประกาศหรือเปลี่ยนแปลงสถานภาพของบุคคลหรือบางสิ่งบางอย่าง ยกตัวอย่างเช่น วัจนกรรมการไล่ออก

เซอร์ล ได้เสนอว่า วัจนกรรมแต่ละประเภทประกอบไปด้วย 4 เงื่อนไขต่าง ๆ ได้แก่ 1. เงื่อนไขด้านเนื้อความ 2. เงื่อนไขเบื้องต้น 3. เงื่อนไขความจริงใจ 4. เงื่อนไขความจำเป็น ผู้ศึกษาจะใช้เงื่อนไขในการเกิดวัจนกรรมตามแนวคิดของเซอร์ล เพื่อวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในวัจนกรรมแสดงการแนะนำ : กรณีศึกษาในกลุ่มผู้สูงอายุ โดยมีรายละเอียดดังนี้

- เงื่อนไขเนื้อความ: เป็นข้อควรกระทำหรือไม่ควรกระทำของผู้ฟังในอนาคต
เงื่อนไขเบื้องต้น: เป็นการกระทำที่เป็นประโยชน์แก่ตัวผู้ฟังและผู้ฟังไม่ได้ตั้งใจจะกระทำสิ่งนั้นมาก่อนแล้ว
เงื่อนไขความจริงใจ: ผู้พูดเชื่อว่าการกระทำที่จะเกิดขึ้นในอนาคตของผู้ฟังจากการรับคำแนะนำจะเป็นประโยชน์แก่ตัวผู้ฟัง
เงื่อนไขความจำเป็น: ถือว่าเป็นการกระทำที่เป็นประโยชน์แก่ตัวผู้ฟัง

ขอบเขตของข้อมูล

1. ผู้ศึกษาจะเก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้สูงอายุ ตามเกณฑ์ผู้สูงอายุของกรมกิจการผู้สูงอายุ หมายถึง บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป
2. ผู้ศึกษาเลือกเก็บข้อมูลจากผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในจังหวัดกรุงเทพมหานครเท่านั้น

3. ผู้ศึกษาจะเก็บข้อมูลจากผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่กับสมาชิกในครอบครัวที่เป็นลักษณะครอบครัวใหญ่ กล่าวคือ ครอบครัวที่อยู่อาศัยโดยมีลูกหลานอาศัยร่วมอยู่ในบ้านหลังเดียวกัน เพื่อเป็นการควบคุมตัวแปรในการวิจัยให้กลุ่มเป้าหมายมีบริบทที่เหมือนหรือใกล้เคียงกัน ซึ่งอาจส่งผลต่อการวิเคราะห์ผลการศึกษา

วิธีการดำเนินการศึกษา

1. การรวบรวมข้อมูล

ในขั้นแรกผู้ศึกษาเก็บข้อมูลเรื่องให้ผู้สูงอายุมาให้คำแนะนำในรูปแบบของแบบสอบถามออนไลน์ โดยเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2565 - 20 เมษายน พ.ศ. 2565 ผู้ศึกษากำหนดให้ผู้ตอบแบบสอบถามระบุประเด็นที่ผู้สูงอายุมาให้คำแนะนำ โดยสามารถตอบได้มากกว่า 1 ประเด็น ตลอดจนการเก็บข้อมูลมีผู้เข้ามาตอบแบบสอบถามจำนวน 102 คน เป็นบุคคลที่มีอายุน้อยกว่า 60 ปี จำนวน 50 คน และบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 52 คน ผู้ศึกษาได้เลือกประเด็นที่ผู้สูงอายุมาให้คำแนะนำที่มีคนเข้ามาตอบมากที่สุด 5 สถานการณ์ สามารถเรียงตามลำดับได้ดังนี้

1. ประเด็นเรื่องความกตัญญู
2. ประเด็นเรื่องการเงิน
3. ประเด็นเรื่องสุขภาพ
4. ประเด็นเรื่องครอบครัว
5. ประเด็นเรื่องการคบเพื่อน

เมื่อได้ประเด็นจากการตอบแบบสอบถามออนไลน์แล้วผู้ศึกษาได้นำประเด็นที่มีผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุดมาจัดทำเครื่องมือในการวิจัย โดยผู้ศึกษาเลือกใช้แบบสอบถามแบบกำหนดสถานการณ์หรือที่เรียกว่า Discourse Completion Test (DCT) จัดทำขึ้นเพื่อให้ผู้สูงอายุได้แสดงบทบาทเป็นผู้ให้คำแนะนำและมีหน้าที่ใช้วิจารณญาณการให้คำแนะนำแก่คนในครอบครัวที่เป็นกลุ่มคนที่มีอายุน้อยกว่าในแต่ละสถานการณ์



การเก็บข้อมูลด้วยวิธีนี้มีข้อดีในแง่ที่ผู้ศึกษาสามารถควบคุมปัจจัยที่ต้องการศึกษาได้ เช่น การใช้คำสั่งขึ้นต้นแบบสอบถาม ผู้ศึกษาได้กำหนดให้ผู้ตอบแบบสอบถามใช้คำพูดเพื่อแนะนำคนในครอบครัวเท่านั้นในแต่ละสถานการณ์ จึงทำให้แน่ใจได้ว่าคำตอบในแบบสอบถาม ผู้พูดมีเจตนาที่จะให้คำแนะนำผู้ฟังอย่างแท้จริง ในด้านรูปแบบสถานการณ์ที่เกิดขึ้นล้วนเป็นสถานการณ์ที่ผู้สูงอายุมักให้คำแนะนำซึ่งได้จากการทำแบบสอบถามออนไลน์มาแล้ว โดย 5 สถานการณ์ มีรายละเอียดดังนี้

1. สถานการณ์เรื่องความกตัญญู (เมื่อคุณเห็นหลานของคุณกำลังพูดจាក้าวร้าวกับแม่ของเขา คุณจะให้คำแนะนำแก่เขาว่าอย่างไร)
2. สถานการณ์เรื่องการเงิน (เมื่อลูกของคุณมาขอยืมเงินเก็บที่คุณมี โดยให้เหตุผลว่าเดือนนี้เงินไม่พอใช้ขอยืมไปใช้จ่ายก่อน คุณจะให้คำแนะนำแก่เขาว่าอย่างไร)
3. สถานการณ์เรื่องสุขภาพ (เมื่อคุณพบว่าลูกของคุณไม่สบายบ่อย ๆ ในช่วงเวลาติด ๆ กัน คุณจะให้คำแนะนำแก่เขาว่าอย่างไร)
4. สถานการณ์เรื่องครอบครัว (คุณกำลังเห็นลูกนั่งร้องไห้หลังจากได้ยินว่าเขาทะเลาะกับคนรักอย่างหนัก เสียงดังลั่นบ้าน คุณจะให้คำแนะนำแก่เขาว่าอย่างไร)
5. สถานการณ์เรื่องการคบเพื่อน (คุณรู้ว่าหลานของคุณถูกพักการเรียนจากการโดดเรียนเพื่อไปสูบบุหรี่กับเพื่อนหน้าโรงเรียน คุณจะให้คำแนะนำแก่เขาว่าอย่างไร)

ผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามทั้ง 5 สถานการณ์ไปจัดทำในรูปแบบออนไลน์และทำการเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2565 – 20 เมษายน พ.ศ. 2565 โดยผู้ศึกษาเลือกเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่าง (Snowball) โดยเริ่มจากการส่งแบบสอบถามให้แก่กลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้สูงอายุที่มีความใกล้ชิดหรือรู้จัก หลังจากนั้นจึงให้กลุ่มเป้าหมายช่วยส่งต่อให้แก่กลุ่มเป้าหมายรายถัดไป เนื่องจากงานวิจัยนี้เป็นการศึกษาในกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้สูงอายุ ซึ่งอาจไม่คุ้นชินกับการเก็บข้อมูลในรูปแบบออนไลน์มากนัก จึงใช้วิธีการเก็บข้อมูลในรูปแบบนี้เพื่อให้ได้กลุ่มเป้าหมายที่ตรงกับที่กำหนดไว้และเป็นกลุ่มเป้าหมาย

ที่สามารถใช้เครื่องมือในการตอบแบบสอบถามได้ เมื่อครบระยะเวลาที่กำหนด มีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 25 คน

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 การนำข้อมูลมาตัดถ้อยเพื่อทำการวิเคราะห์

เมื่อได้ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามแล้ว ผู้ศึกษาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการนำข้อมูลที่ได้มา ดำเนินการจำแนกออกเป็นถ้อยคำ (Utterance) โดยอ้างอิงนิยามของ Hurford & Heasley (1990: 15 อ้างถึงใน ปวีพัสตร์ ทศนาบุรณ์ 2562: 14) ซึ่งพิจารณาถ้อยคำโดยใช้เกณฑ์การปรากฏก่อนและหลังความเงียบหรือพิจารณาจากการเว้นวรรคของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยในงานวิจัยนี้ผู้ศึกษาใช้การเว้นวรรคของผู้ตอบแบบสอบถามในการนำมาตัดถ้อยเพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูล

2.2 การจัดและวิเคราะห์กลวิธีทางภาษา

หลังจากผู้ศึกษาจำแนกข้อมูลออกเป็นถ้อยคำแล้ว ผู้ศึกษาจะนำถ้อยคำเหล่านั้นมาวิเคราะห์ลักษณะทางภาษาเพื่อจัดเป็นกลวิธีการต่าง ๆ ที่พบในการให้คำแนะนำของผู้สูงอายุที่มีต่อคนในครอบครัว โดยผู้ศึกษาจะพิจารณาจากรูปภาษา เช่น **“หนูไม่ควรจะไปเถียงแม่เขาแบบนี้นะ”** จากตัวอย่างผู้พูดใช้คำว่า **“ไม่ควร”** ซึ่งเป็นการใช้ภาษาแสดงการสั่งไม่ให้กระทำ สะท้อนให้เห็นว่าผู้พูดกำลังใช้กลวิธีการสั่งเพื่อแนะนำการกระทำบางอย่างแก่ผู้ฟัง

2.3 การนับความถี่ของการปรากฏในแต่ละกลวิธี

ผู้ศึกษาจะวิเคราะห์ความถี่ในการปรากฏของแต่ละกลวิธี โดยผู้ศึกษาจะคำนวณค่าความถี่ที่นับได้เป็นร้อยละจากสูตรคำนวณ ดังนี้

$$\text{อัตราความถี่ในการปรากฏ} = \frac{\text{จำนวนการปรากฏของแต่ละกลวิธี}}{\text{จำนวนการปรากฏของกลวิธีที่ใช้ในการแสดงวัจนกรรม 1 กลุ่ม}} \times 100$$

ผลการศึกษา

การศึกษากลวิธีทางภาษาในวัจนกรรมแสดงการแนะนำ : กรณีศึกษาในกลุ่มผู้สูงอายุที่ให้คำแนะนำแก่คนในครอบครัว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลวิธีการใช้ภาษาในการแนะนำของผู้สูงอายุที่มีต่อคนในครอบครัว ตามทฤษฎีวัจนกรรมของเซอร์ล (Searle, 1969) ซึ่งกล่าวไว้ว่า วัจนกรรม หมายถึง การกระทำโดยใช้คำพูด ซึ่งเกิดขึ้นภายใต้เงื่อนไขที่เหมาะสมของการกระทำนั้น ผู้ศึกษาได้กำหนดสถานการณ์ในแบบสอบถามออกเป็น 5 สถานการณ์ ดังนี้

1. สถานการณ์เรื่องความกตัญญู (เมื่อคุณเห็นหลานของคุณกำลังพูดจาก้าวร้าวกับแม่ของเขา คุณจะให้คำแนะนำแก่เขาว่าอย่างไร)
2. สถานการณ์เรื่องการเงิน (เมื่อลูกของคุณมาขอยืมเงินเก็บที่คุณมี โดยให้เหตุผลว่าเดือนนี้เงินไม่พอใช้ขอยืมไปใช้จ่ายก่อน คุณจะให้คำแนะนำแก่เขาว่าอย่างไร)
3. สถานการณ์เรื่องสุขภาพ (เมื่อคุณพบว่าลูกของคุณไม่สบายบ่อย ๆ ในช่วงเวลาติด ๆ กัน คุณจะให้คำแนะนำแก่เขาว่าอย่างไร)
4. สถานการณ์เรื่องครอบครัว (คุณกำลังเห็นลูกนั่งร้องไห้หลังจากได้ยินว่าเขาทะเลาะกับคนรักอย่างหนัก เสียงดังลั่นบ้าน คุณจะให้คำแนะนำแก่เขาว่าอย่างไร)
5. สถานการณ์เรื่องการคบเพื่อน (คุณรู้ว่าหลานของคุณถูกพักการเรียนจากการโดดเรียนเพื่อไปสูบบุหรี่กับเพื่อนหน้าโรงเรียน คุณจะให้คำแนะนำแก่เขาว่าอย่างไร)

ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุมีการใช้กลวิธีทางภาษาเพื่อแสดงวัจนกรรมแนะนำจำนวนทั้งสิ้น 6 กลวิธี ซึ่งเป็นกลวิธีที่จัดอยู่ในประเภทวัจนกรรมกลุ่มชั้นนำตามทฤษฎีของเซอร์ล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. กลวิธีการแนะนำโดยการสั่ง หมายถึง กลวิธีการที่ผู้พูดต้องการให้ผู้ฟังกระทำการหรือไม่กระทำการตามที่ผู้พูดกล่าว การแนะนำด้วยวิธีนี้จะแตกต่างจากการขอร้องเนื่องจากการแนะนำผู้พูดต้องการให้ผู้ฟังกระทำในสิ่งที่เกิดประโยชน์ต่อตัวผู้ฟังเอง แต่ในการขอร้องนั้นผู้พูดอาจมีเจตนาเพื่อประโยชน์แก่ตัวผู้ฟังหรือตัวผู้พูดเองก็ได้ โดยในกลวิธีนี้พบกลวิธีการย่อย 2 กลวิธี ได้แก่

1.1 กลวิธีการสั่งให้กระทำ หมายถึง การที่ผู้พูดกล่าวถ้อย โดยมีเจตนา เพื่อให้ผู้ฟังกระทำตามถ้อยคำที่ผู้พูดกล่าว ดังตัวอย่าง

- (1) “มีเรื่องอะไรที่ไม่เข้าใจกัน คุยกันด้วยเหตุผลนะ”
- (2) “ถ้าใจร้อนอยู่ก็รอให้ใจเย็นลงมาก่อนแล้วค่อยปรับความเข้าใจกันซะ”
- (3) “หาอะไรที่มันมีประโยชน์มากินสิ”
- (4) “จะใช้อะไรก็ให้ประหยัด ใช้เฉพาะที่จำเป็นเท่านั้น”
- (5) “ใช้คำพูดนี้ไม่ถูก เขาเลี้ยงเรามาตั้งแต่เด็กเขาเป็นผู้ใหญ่ ต้องเคารพแม่เขานะ”

จากตัวอย่างที่ 1 - 5 จะเห็นว่าผู้พูดแสดงเจตนาที่ต้องการให้ผู้ฟังกระทำตามที่ผู้พูดกล่าว โดยข้อสังเกตของกลวิธีการนี้ คือ มักจะพบคำลงท้ายถ้อยคำ เช่น คำว่า นะ, ซะ, สิ หรือจะปรากฏรูปคำที่เพิ่มน้ำหนักของการสั่งให้หนักแน่นมากยิ่งขึ้น เช่น คำว่า “เท่านั้น” ในตัวอย่างที่ 4 และ คำว่า “ต้อง” ในตัวอย่างที่ 5

1.2 กลวิธีการสั่งไม่ให้กระทำ หมายถึง การที่ผู้พูดกล่าวถ้อย โดยมีเจตนา เพื่อให้ผู้ฟังไม่กระทำการบางอย่างที่ผู้ฟังอาจกระทำหรืออาจเป็นสิ่งที่ผู้ฟังกระทำมาก่อนแล้วและเป็นสิ่งที่ผู้พูดเห็นว่าไม่ดี ไม่ควร ไม่ถูกต้องและไม่ต้องการให้ผู้ฟังกระทำซ้ำอีก ผู้พูดจึงใช้รูปภาษาในการสั่งไม่ให้กระทำ ดังตัวอย่าง

- (6) “ใช้ประหยัด ๆ หน่อย อย่าหมดเปลืองกับสิ่งที่ไม่จำเป็น”
- (7) “จะมายืมเพิ่มแบบนี้บ่อย ๆ ไม่ได้”
- (8) “หยุดทะเลาะและเถียงกันได้แล้ว” ทั้งคู่เลย มันเกิดอะไรขึ้น”
- (9) “ยังเด็กอยู่ไม่ควรทำ” จะเสียการเรียน ทำให้คนรอบข้างไม่สบายไปกับเราด้วย”

จากตัวอย่างที่ 6 - 9 จะเห็นว่าผู้พูดแสดงเจตนาที่ต้องการให้ผู้ฟังไม่กระทำการบางอย่าง ซึ่งเป็นการกระทำที่ผู้ฟังกระทำมาก่อนแล้วครั้งหนึ่ง โดยผู้พูดเห็นว่าการกระทำนั้นส่งผลไม่ดีต่อตัวผู้ฟังเองและอาจส่งผลที่ไม่ดีต่อคนรอบข้างด้วย จึงใช้ภาษาในการกล่าวถ้อยในลักษณะของการห้าม ข้อสังเกตของกลวิธีการสั่งไม่ให้กระทำนี้มักพบการใช้รูปภาษาว่า “อย่า, ไม่ได้, หยุด, ไม่ควร” ร่วมปรากฏอยู่ในถ้อยคำด้วยเสมอ

จากกลวิธีการแนะนำโดยการสั่งถือว่าเป็นกลวิธีการแนะนำที่สะท้อนวัฒนธรรมของสังคมไทยเป็นอย่างมาก กล่าวคือ ผู้พูดถือว่าตนเป็นผู้ใหญ่และมีอำนาจมากกว่าผู้ฟังที่เป็นบุคคลที่มีอายุน้อย ซึ่งในแต่ละสถานการณ์ หมายถึง คนในครอบครัวของตน จึงเลือกที่จะใช้วิธีการสั่งให้กระทำและไม่กระทำตามที่ตนบอก เพราะเชื่อมั่นว่าจะเป็นประโยชน์แก่ตัวผู้ฟังเอง

2. กลวิธีการแนะนำโดยการเตือน หมายถึง กลวิธีการที่ผู้พูดต้องการให้ผู้ฟังรู้ว่าการกระทำของผู้ฟังเป็นสิ่งที่ไม่ดีหรืออาจเกิดผลเสียตามมาได้ จึงใช้วิธีการเตือนโดยการกล่าวถ้อยให้ผู้ฟังเห็นถึงโทษของสิ่งที่จะตามมาจากผลของการกระทำของผู้ฟังเอง ดังนี้

- (10) “การหนีเรียนคือการไม่ทำหน้าที่ที่ถูกที่ควร อนาคตของเราขึ้นกับความรู้และการศึกษา”
- (11) “อย่าเสียใจ มีปัญหาอะไรก็ค่อย ๆ คิดค่อย ๆ แก้ ทำใจ เย็น ๆ ถ้าเป็นแบบนี้ใจร้อน วูบวาบ ๆ ก็แก้ปัญหามิได้”
- (12) “ยังเด็กอยู่ไม่ควรทำ อาจจะเสียการเรียนได้ ทำให้คนรอบข้างไม่สบายไปกับเราด้วย”

จากตัวอย่างที่ 10 - 12 จะเห็นว่าผู้พูดชี้ให้ผู้ฟังเห็นถึงผลที่จะตามมาจากการกระทำของผู้ฟัง ดังตัวอย่างที่ 10 ในสถานการณ์ที่หลานโตดเรียนเพื่อไปสอบบุญหรือโดนพักการเรียน ผู้พูดให้คำแนะนำว่า “การหนีเรียน คือ การไม่ทำหน้าที่ที่ถูกที่ควร อนาคตของเราขึ้นอยู่กับการศึกษา” เจตนาของผู้พูดนั้นต้องการจะสื่อสารกับผู้ฟังว่า หากผู้ฟังไม่กระทำตามที่ตนผู้ฟังก็จะเหมือนอนาคตที่ไม่ดี เพราะถือว่าไม่ทำตามหน้าที่ที่ควรทำของผู้ฟังเอง หรือในตัวอย่างที่ 11 ในสถานการณ์ที่ผู้ฟังกำลังทะเลาะกับคนรักอย่างหนัก จนมีอาการใจร้อน ผู้พูดตั้งใจจะเตือนสติผู้ฟังโดยการชี้ให้เห็นว่าการใจร้อนจะไม่สามารถทำให้แก้ปัญหาได้และไม่ส่งผลให้อะไรดีขึ้น และในตัวอย่างที่ 12 ในสถานการณ์ที่หลานโตดเรียนเพื่อไปสอบบุญ ผู้พูดเจตนาจะเตือนว่าเป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสมซึ่งอาจส่งผลให้เสียการเรียนและคนรอบข้างไม่สบายไปกับการกระทำของผู้ฟังด้วย จึงกล่าวได้ว่า

กลวิธีการเตือนนี้ผู้พูดมีเจตนาสำคัญ คือ ชี้ให้เห็นถึงสิ่งไม่ดีหรือผลเสียที่เกิดขึ้นจากการกระทำของผู้ฟัง เพื่อให้ผู้ฟังเกิดความตระหนักและไม่กระทำอีกในอนาคต

3. กลวิธีการแนะนำโดยการถาม หมายถึง กลวิธีการที่ผู้พูดกล่าวถ้อยในรูปภาษาของการถาม ซึ่งในกลวิธีการนี้พบกลวิธีย่อย 2 กลวิธี ได้แก่

3.1 กลวิธีการถามที่ต้องการคำตอบ หมายถึง การที่ผู้พูดแนะนำโดยใช้รูปภาษาในการถาม เพื่อต้องการคำตอบจากผู้ฟัง ทั้งนี้ผู้ศึกษาตั้งข้อสังเกตว่ากลวิธีดังกล่าว นอกจากผู้พูดจะต้องการคำตอบจากผู้ฟังเพื่อตนเองแล้ว ผู้พูดยังต้องการคำตอบจากผู้ฟังเพื่อตัวผู้ฟังเองด้วย เนื่องจากผู้พูดต้องการให้ผู้ฟังตอบคำถามของผู้พูดออกมาให้ตัวผู้ฟังได้ทบทวนถึงปัญหาที่กำลังเกิดขึ้น ดังตัวอย่าง

- (13) “ให้ยืมได้ แต่จะเอาไปใช้อะไร”
- (14) “หยุดทะเลาะและเถียงกันได้แล้ว ทั้งคู่เลย มันเกิดอะไรขึ้น”
- (15) “ทำไมถึงสูบบุหรี่ แล้วจะอย่างไรต่อไป”

จากตัวอย่างที่ 13 - 15 จะเห็นว่าผู้พูดต้องการให้ผู้ฟังตอบคำถาม ดังในตัวอย่างที่ 13 ในสถานการณ์ที่ผู้ฟังมายืมเงินผู้พูด ผู้พูดจึงกล่าวถ้อยในรูปภาษาของการถามว่า “จะเอาไปใช้อะไร” ทั้งนี้ก็เพื่อให้ผู้พูดได้รับรู้คำตอบด้วยและเพื่อให้ผู้ฟังได้ทบทวนถึงความจำเป็นของการมาหยิบยืมเงินในครั้งนี้ หรือในตัวอย่างที่ 14 ในสถานการณ์ที่ผู้พูดต้องเข้ามาห้ามการทะเลาะกัน ผู้พูดจึงกล่าวถ้อยว่า “มันเกิดอะไรขึ้น” เป็นการถามเพื่อให้ผู้พูดได้รับคำตอบถึงที่มาของปัญหาเพื่ออาจจะช่วยหาทางแก้ไขต่อไป ในฐานะที่ผู้ฟังเป็นผู้ใหญ่ในครอบครัวและในขณะเดียวกันก็เจตนาที่จะแนะนำให้ผู้ฟังได้ทบทวนที่มาของปัญหาที่เกิดขึ้นด้วย และในตัวอย่างที่ 15 ในสถานการณ์ที่หลานถูกพักการเรียนจากการโดดเรียนเพื่อไปสูบบุหรี่ ผู้พูดกล่าวถ้อยด้วยการถามว่า “จะอย่างไรต่อไป” ทั้งนี้เพื่อเป็นการแนะนำให้เริ่มคิดหาทางออกถึงปัญหาที่เกิดขึ้นมาแล้ว ดังนั้นจากตัวอย่างที่ 13 - 15 จึงเป็นกลวิธีย่อยของการถามที่ผู้พูดต้องการให้ผู้ฟังตอบเพื่อการแนะนำบางอย่างแก่ผู้ฟัง

3.2 กลวิธีการถามที่ไม่ต้องการคำตอบ หมายถึง การที่ผู้พูดแนะนำโดยใช้รูปภาษาในการถาม แต่ไม่ได้ต้องการให้ผู้ฟังตอบออกมาเป็นคำพูด หรือที่เรียกว่าการใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ เป็นการแสดงคำถามที่ไม่ต้องการคำตอบ ทั้งนี้ผู้พูดเจตนาให้ผู้ฟังทบทวนการกระทำที่เกิดขึ้นด้วยตัวของผู้ฟังเองโดยไม่ต้องกล่าวถ้อยคำตอบกลับใด ๆ แก่ผู้ฟัง ดังนี้

- (16) “เลิกแม่งไปเลย จะไปทนอยู่กับมันทำไม”
- (17) “ทำไมทำแบบนี้ เรื่องพวกนี้มันไม่ตู๊มมัย”
- (18) “ทำไมไม่รู้จักประหยัด ๆ หน่อย ให้แค่เดือนนี้นะ”

จากตัวอย่างที่ 16 - 18 จะเห็นว่าผู้พูดใช้รูปภาษาในการกล่าวถ้อยในรูปแบบของการถาม แต่เป็นการถามที่ผู้พูดไม่ได้ต้องการคำตอบจากผู้ฟัง ดังในตัวอย่างที่ 16 ในสถานการณ์ที่ผู้พูดเห็นว่าคนในครอบครัวกำลังทะเลาะกันอย่างหนัก ผู้พูดจึงกล่าวแนะนำว่า “เลิกไปเลย จะไปทนอยู่กับมันทำไม” การที่ผู้พูดกล่าวถามว่าจะทนอยู่กับมันทำไม เป็นการถามเพื่อให้ผู้ฟังได้ทบทวนถึงข้อดีข้อเสียของการได้อยู่ด้วยกันในครอบครัว เป็นการแนะนำที่ผู้พูดต้องการให้ผู้ฟังคิดได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องกล่าวถ้อยใด ๆ กลับมา หรือในตัวอย่างที่ 17 ในสถานการณ์ที่หลานโดดเรียนเพื่อไปสูบบุหรี่ ผู้พูดจึงกล่าวถ้อยในรูปแบบของการถามว่า “ทำไมทำแบบนี้ เรื่องพวกนี้ไม่ตู๊มมัย” เป็นรูปภาษาของการถามที่ผู้พูดไม่ได้ต้องการคำตอบ เพราะการสูบบุหรี่และการโดดเรียนนั้นเป็นเรื่องพื้นฐานที่ใครก็สามารถรู้ได้ว่าเป็นการกระทำที่ไม่ดี ไม่ถูกต้อง แต่ที่ผู้พูดกล่าวเช่นนี้ เพราะผู้พูดเจตนาให้ผู้ฟังนึกคิดได้เอง และในตัวอย่างที่ 18 ผู้พูดกล่าวถ้อยว่า “ทำไมไม่รู้จักประหยัด ๆ หน่อย” ผู้พูดไม่ได้ต้องการรู้ถึงความจำเป็นหรือความฟุ่มเฟือยของผู้ฟัง แต่ถามเพื่อให้ผู้ฟังรู้ว่าตอนนี้ผู้ฟังกำลังใช้เงินสิ้นเปลืองจนกระทั่งตนเองเดือดร้อน

4. กลวิธีการแนะนำโดยการตำหนิ หมายถึง การที่ผู้พูดใช้รูปภาษาในการกล่าวถ้อยว่าการกระทำของผู้ฟังเป็นเรื่องที่ผิด ไม่ถูกต้องและไม่ควรทำ เพราะหากผู้ฟังทำจะส่งผลไม่ดีแก่ตัวผู้ฟังและอาจส่งผลไม่ดีต่อคนอื่นด้วย ดังนี้

- (19) “ครอบครัวไหนก็มีปัญหา เป็นอย่างไรละมึง กั๊กกันอย่างกับหมา คือคนโตแล้วมีอะไรก็ค่อย ๆ ฟังกัน ทั้งคู่ก็พูดแต่สิ่งที่ตัวเองถูก ถ้างั้นเอาผู้ใหญ่มาอยู่ตรงกลางแล้วฟังทั้งสองฝ่าย ถ้ามึงพูดแต่อย่างงี้ก็อยู่กันไม่ได้”

จากตัวอย่างที่ 19 จะเห็นว่าผู้พูดใช้รูปภาษาแสดงการตำหนิผู้ฟังถึงการกระทำที่เกิดขึ้นแล้วของผู้ฟัง ดังในตัวอย่างที่ 19 ในสถานการณ์ที่คนในครอบครัวกำลังทะเลาะกันอย่างหนัก ผู้พูดได้กล่าวถ้อยในการตำหนิ คือ “กั๊กกันอย่างกับหมา” ผู้พูดมีการเปรียบเทียบพฤติกรรมของคนที่กำลังทะเลาะกันเหมือนสุนัขกั๊กกัน ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ผิดและไม่ควรกระทำ โดยกลวิธีการตำหนินั้นจะแตกต่างจากกลวิธีการเตือนตรงที่ระดับคำที่เลือกใช้ในการตำหนิจะมีความรุนแรงกว่า ดังเช่นในตัวอย่างที่มีการนำคนไปเปรียบกับสัตว์ เป็นต้น

5. กลวิธีการแนะนำโดยการเสนอทางเลือก หมายถึง การที่ผู้พูดกล่าวถ้อยในการแนะนำผู้ฟัง โดยมีการเสนอทางเลือกให้ผู้ฟังนำไปปฏิบัติตาม ดังนี้

- (20) “ถ้าไหวก็ไปต่อ ถ้าไม่ไหวก็หยุดเถอะ”

จากตัวอย่างที่ 20 จะเห็นว่าผู้พูดมีการเสนอทางเลือกให้แก่ผู้ฟังในการกล่าวถ้อยในสถานการณ์ที่คนในครอบครัวทะเลาะกัน ผู้พูดกล่าวถ้อยในการเสนอทางเลือกว่า ถ้ายังประทับใจหรือความสัมพันธ์ไหวก็ไปต่อได้ แต่ถ้าไม่ไหวก็ควรหยุด จะเห็นว่าผู้พูดมีทางเลือกในการแนะนำให้แก่ผู้ฟัง

6. กลวิธีการแนะนำโดยการขู่ หมายถึง การที่ผู้พูดกล่าวถ้อยโดยมีเจตนาแนะนำด้วยการทำให้ผู้ฟังรู้สึกกลัว เกรงกลัว หรือเสียขวัญไป ดังนี้

- (21) “ให้พูดจาดี ๆ กับพ่อแม่ เดี๋ยวบาปกรรม”
(22) “แม้มีพระคุณกับเรา เลี้ยงดูเรามาด้วยความรัก อย่าทำร้ายจิตใจแม่ด้วยคำพูดและกริยาก้าวร้าวเช่นนี้ จะเป็นบาปติดตัวเรา”
(23) “ทำแบบนี้ไม่ได้นะแม่เนะ อีกหน่อยถ้าแกมีลูกลูกจะทำแบบแกนะ”

จากตัวอย่างที่ 21 - 23 จะเห็นว่าผู้พูดมีการใช้รูปภาษาในการขู่ เพื่อให้ผู้ฟังรู้สึกเกรงกลัว กลัว หรือเสียขวัญ ทั้งนี้ก็เพื่อให้ผู้ฟังไม่กล้าที่จะกระทำการในสิ่งที่ผู้พูดคิดว่าจะ



ก่อให้เกิดผลเสียตามมา ข้อสังเกตของกลวิธีการแนะนำโดยการชูนี้ คือ การชูมักจะเกี่ยวข้องกับสิ่งเหนือธรรมชาติหรือสิ่งที่พิสูจน์ไม่ได้ ดังในตัวอย่างที่ 21 - 23 ในสถานการณ์เรื่องความกตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้พูดมีการกล่าวถึงเรื่องบาปกรรม เรื่องบุญคุณและเรื่องการสะท้อนความเชื่อว่าจะทำอย่างไรก็จะได้ผลเช่นนั้น

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษา “กลวิธีทางภาษาในวัจนกรรมแสดงการแนะนำ : กรณีศึกษากลุ่มผู้สูงอายุที่ให้คำแนะนำแก่คนในครอบครัว” ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุมีการใช้กลวิธีทางภาษาเพื่อแสดงวัจนกรรมการแนะนำ จำนวนทั้งสิ้น 6 กลวิธี ซึ่งเป็นกลวิธีที่จัดอยู่ในประเภทวัจนกรรมเพียงกลุ่มเดียว คือ กลุ่มชี้แนะ ตามทฤษฎีของเซอร์ล โดยกลวิธีการทางภาษาที่พบมีดังนี้

1. กลวิธีการแนะนำโดยการสั่ง ประกอบด้วย 2 กลวิธี คือ กลวิธีการสั่งให้กระทำ และกลวิธีการสั่งไม่ให้กระทำ
2. กลวิธีการแนะนำโดยการเตือน
3. กลวิธีการแนะนำโดยการถาม ประกอบด้วย 2 กลวิธี คือ กลวิธีการถามที่ต้องการคำตอบ และกลวิธีการถามที่ไม่ต้องการคำตอบ
4. กลวิธีการแนะนำโดยการดำนิ
5. กลวิธีการแนะนำโดยการเสนอทางเลือก
6. กลวิธีการแนะนำโดยการชู

อัตราความถี่ที่ปรากฏในแต่ละกลวิธี ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลที่ทำการตัดถ้อยแล้ว มีจำนวนทั้งสิ้น 92 ถ้อยคำวิเคราะห์ความถี่ที่ปรากฏของแต่ละกลวิธีตามวิธีการดังนี้

$$\text{อัตราความถี่ในการปรากฏ} = \frac{\text{จำนวนการปรากฏของแต่ละกลวิธี}}{\text{จำนวนการปรากฏของกลวิธีที่ใช้ในการแสดงวัจนกรรม 1 กลุ่ม}} \times 100$$

จำนวนการปรากฏของกลวิธีที่ใช้ในการแสดงวัจนกรรม 1 กลุ่ม

ผู้ศึกษาพบว่าความถี่ในการปรากฏของแต่ละกลวิธีมีดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าความถี่ที่ปรากฏของกลวิธีที่พบ

กลวิธีที่ทางภาษาที่พบ	ความถี่ที่ปรากฏ
1. กลวิธีการแนะนำโดยการสั่ง	34.85
2. กลวิธีการแนะนำโดยการเตือน	24.24
3. กลวิธีการแนะนำโดยการถาม	21.21
4. กลวิธีการแนะนำโดยการตำหนิ	7.58
5. กลวิธีการแนะนำโดยการเสนอทางเลือก	6.06
6. กลวิธีการแนะนำโดยการขู่	6.06

อภิปรายผลการศึกษา

จากผลการศึกษาในหัวข้อ “กลวิธีทางภาษาในวัจนกรรมแสดงการแนะนำ : กรณีศึกษาในกลุ่มผู้สูงอายุที่ให้คำแนะนำแก่คนในครอบครัว” จะเห็นว่าผู้สูงอายุเลือกใช้กลวิธีการแนะนำโดยการสั่งและการเตือน มากที่สุดเป็น 2 ลำดับแรก อันสะท้อนแนวคิดที่ว่าผู้พูดซึ่งเป็นผู้สูงอายุนั้นถือว่าตนเป็นบุคคลที่ผ่านประสบการณ์ในการใช้ชีวิตมามากกว่ากลุ่มคนที่อายุน้อย จึงมีสิทธิ์ที่จะสั่งหรือเตือนได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับบุคคลที่เป็นคนในครอบครัว ยิ่งเป็นปัจจัยที่อาจทำให้กลวิธีการแนะนำด้วยการสั่งและการเตือนเป็นกลวิธีที่ถูกเลือกใช้มากที่สุด ทั้งนี้ก็ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น และเหตุผลอีกประการหนึ่งที่ทั้งสองกลวิธีนี้เป็นกลวิธีที่ถูกใช้มากที่สุด อาจเป็นเพราะการแนะนำในงานวิจัยนี้เป็นการแนะนำคนในครอบครัว ซึ่งการแนะนำให้คนในครอบครัวถือเป็นหน้าที่หนึ่งที่สำคัญของสถาบันครอบครัว จึงพบว่ากลวิธีที่ผู้สูงอายุเลือกใช้มากที่สุดเป็น 2 กลวิธีดังกล่าว

กลวิธีการแนะนำโดยการสั่งที่พบในงานวิจัยนี้สามารถแยกได้เป็น 2 กลวิธีย่อย คือ การสั่งให้กระทำและการสั่งไม่ให้กระทำ ผู้ศึกษาดังข้อสังเกตว่า ในสถานการณ์ที่การกระทำของผู้พูดไม่ได้ส่งผลเสียรุนแรงมากนักและยังเป็นสถานการณ์ที่สามารถหาทางออกได้ ผู้พูดมักจะเลือกใช้กลวิธีการสั่งให้กระทำ เช่น ในสถานการณ์ที่คนในครอบครัวทะเลาะกัน ผู้พูดมักจะเลือกใช้การแนะนำโดยการสั่งให้ผู้ฟังกระทำการบางอย่าง เช่น “ใจเย็นนะ ค่อยพูดค่อยจากันดี ๆ “ ในสถานการณ์เรื่องสุขภาพ ผู้พูดมักจะแนะนำด้วย

การสั่งให้ผู้ฟังกระทำการบางอย่าง เช่น “ไม่สบายก็ไปหาอายุกินชะลี” เป็นต้น แต่หากเป็นสถานการณ์ที่ผู้พูดซึ่งเป็นผู้ให้คำแนะนำรู้สึกว่าเป็นเรื่องรุนแรงและอาจส่งผลเสียที่ร้ายแรงได้ ผู้พูดจะเลือกใช้กลวิธีการแนะนำโดยการสั่งไม่ให้กระทำหรือการห้าม เช่น ในสถานการณ์เรื่องการเลือกคบเพื่อน ที่หลานแอบโดดเรียนเพื่อไปสูบบุหรี่จนถูกพักการเรียน ผู้พูดจะกล่าวห้ามว่า “อย่าทำแบบนี้อีกนะ” เป็นต้น อย่างไรก็ตามการจะตัดสินว่าในแต่ละสถานการณ์นั้นเป็นเรื่องที่รุนแรงหรือไม่รุนแรง สามารถหาทางออกได้หรือไม่ได้ ขึ้นอยู่กับปัจจัยของแต่ละครอบครัว ซึ่งไม่อาจสรุปได้แน่ชัดว่าแต่ละครอบครัวมีเกณฑ์อย่างไร การอภิปรายนี้เป็นเพียงส่วนที่พบบางงานวิจัยนี้เท่านั้น

กลวิธีการแนะนำโดยการขู่เป็นกลวิธีที่พบน้อยที่สุดในงานวิจัยนี้ แต่สะท้อนให้เห็นว่าผู้พูดที่เป็นผู้สูงอายุ มีความเชื่อในเรื่องของสิ่งที่พิสูจน์ไม่ได้อยู่ เพราะกลวิธีการนี้มักปรากฏในเรื่องที่ยังไม่สามารถพิสูจน์ได้ สัมพันธ์กับเรื่องบุญคุณ เรื่องบาปกรรมและแนวคิดทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว เช่น ในสถานการณ์เรื่องความกตัญญู ที่ผู้ฟังพูดจาก้าวร้าวกับพ่อแม่ ผู้พูดมักจะใช้กลวิธีการแนะนำโดยการขู่ เช่น “พูดแบบนี้ตายไปจะต้องเป็นเปรตและตกนรกนะ” เป็นต้น ในกลวิธีการขู่นี้ผู้ศึกษาตั้งข้อสังเกตว่ามีความสัมพันธ์ที่เกี่ยวเนื่องกับค่านิยมความเชื่อของคนในสังคมไทย ซึ่งเป็นสังคมพุทธศาสนาที่ยึดโยงอยู่กับความเชื่อเรื่องบาปบุญคุณโทษ สะท้อนให้เห็นถึงความใกล้ชิดระหว่างกลุ่มคนสูงอายุกับค่านิยมความเชื่อทางศาสนา จึงยังคงพบกลวิธีการใช้ดังกล่าว

ในแต่ละกลวิธีการแนะนำในการใช้ภาษาของผู้สูงอายุ พบว่า กลวิธีการแนะนำโดยการสั่ง มักเป็นกลวิธีการที่ปรากฏอยู่ร่วมกับกลวิธีการอื่น ๆ กล่าวคือ เมื่อผู้พูดจะเลือกใช้กลวิธีการแนะนำโดยการเตือน กลวิธีการแนะนำโดยการถาม กลวิธีการแนะนำโดยการตำหนิ กลวิธีการแนะนำโดยการเสนอทางเลือกและกลวิธีการแนะนำโดยการขู่ ผู้พูดมักใช้กลวิธีการสั่งร่วมอยู่ด้วยเสมอ เช่น “มีอะไรค่อย ๆ คุยกันนะ มันเกิดเรื่องอะไรขึ้น” จะเห็นว่าผู้พูดเลือกใช้กลวิธีการสั่งให้กระทำและใช้กลวิธีการแนะนำโดยการถามร่วมด้วย อาจกล่าวได้ว่าการแนะนำของผู้สูงอายุ มักมีการเกิดร่วมมากกว่าหนึ่งกลวิธี โดยมีการใช้กลวิธีการสั่งเป็นกลวิธีหลัก

รายการอ้างอิง

- จันทิมา อังคพณิชกิจ. 2561. **การวิเคราะห์ข้อความ**. กรุงเทพฯ: ธรรมศาสตร์.
- ทัศนีย์ เมฆถาวรวัฒนา. 2541. **วัจนกรรมการขอโทษในภาษาไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์, ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษร-ศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประภาศรี สีหอำไพ. 2550. **วัฒนธรรมทางภาษา**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: หจก.
สามลดา.
- ปวีพัสตร์ ทศนาบุญ. 2562. **ความอาวุโสกับกลวิธีทางภาษาในวัจนกรรมการแย้ง
การแสดงความไม่พอใจ และการแนะนำในภาษาไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย, คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2556. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 เฉลิม
พระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคล
เฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554**. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- วิทย์ เทียงบุญธรรม. 2560. **Thai-English Dictionary**. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- สุนันท์ อัญชลีกุล. 2562. **ระบบคำภาษาไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- อิสเรศ ดลเพ็ญ. 2544. **การศึกษาการให้คำแนะนำในภาษาไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย, ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.